

Nr 304.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionering av två f. d. befattningshavare i marinens reserv: givna Stockholms slott den 18 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. G. Hammarskjöld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Hammarskjöld anförde:

1:o.

I § 12 av kungörelsen den 13 juli 1887 angående utbildande av reservbefäl för flottan stadgades, att marinförvaltningen skulle i någon

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 262 häft. (Nr 304.)

695 21

Ang. fyllnads-
pension åt f. d.
reservlöjt-
nanten i
flottans reserv
J. F. Holmer.

av staten kontrollerad ränte- och kapitalförsäkringsanstalt för varje reservofficer vid hans antagande till reservunderlöjtnant av därför i stat anvisade medel insätta ett i författningsrummet angivet belopp för att därigenom efter reservofficerens val bereda honom antingen den livränta eller det kapital, som för den verkställda inbetalningen kunde erhållas vid 55 års ålder eller för särskilda fall tidigare.

Enär det sedermera befanns, att avsikten med det nu omförmälda stadgandet, vilken varit att åt den avgångne reservofficeren bereda en livränta av 300 kronor om året från 55 års ålder, till följd av räntefotens förändring m. m. icke kunde uppnås med insättandet av det föreskrivna beloppet, utfärdades genom kungörelse den 27 juni 1902 angående antagning, utbildning och pensionering av reservbefäl för flottan bestämmelse därom, att reservofficer, som erhållit föreskrivet avsked efter utgången av det år, varunder han fyllt 40 år, vore, därest han fullgjort stadgad tjänstgöringsskyldighet, berättigad att, efter uppnådda 55 års ålder, under sin återstående livstid åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor. I sammanhang härmed stadgades i § 17 av samma kungörelse, att reservofficer, för vilken insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt skett i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 13 juli 1887, vore berättigad att jämte den förmån av kapital eller livränta, som på grund av nyssnämnda kungörelse kunde tillkomma honom, efter uppnådda 55 års ålder åtnjuta årlig pension, lika stor med det belopp, varmed den livränta, som på grund av den verkställda insättningen skulle tillkomma honom vid 55 års ålder, understege 300 kronor, därest han dels erhållit avsked i förut nämnd ordning och dels uppfyllt vissa närmare angivna villkor med avseende å tjänstgöringen.

Hos stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm har f. d. löjtnanten i flottans reserv Johan Fredrik Holmer anhållit om fyllnadspension enligt bestämmelserna i ovannämnda kungörelse den 27 juni 1902.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Holmer, som är född den 1 september 1863, antagits till reservofficer den 1 maj 1889, befordrats till reservlöjtnant den 25 oktober 1901 och erhållit föreskrivet avsked med utgången av år 1903; att han fullgjort de villkor i avseende å tjänstgöringen, som erfordras för erhållande av fyllnadspension; att han på grund av från marinförvaltningen verkställd insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm blivit från och med den 1 september 1918, då han fyllt 55 år, berättigad till en årlig livränta

av 191 kronor 12 öre; samt att den fyllnadspension, varom Holmer ansökt, alltså skulle belöpa sig till 108 kronor 88 öre.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *marinförvaltningen* i skrivelse den 15 januari 1920 anført, att ehuru Holmer reglements-enligt syntes vara berättigad till den sökta pensionen, sådan pension icke torde kunna till honom utbetalas utan riksdagens hörande. I avseende härå ville ämbetsverket erinra, att 1898 års riksdag — som på där-öm av Kungl. Maj:t gjord framställning hade medgivit (riksdagens skrivelse nr 76, punkt 2), att därefter antagna reservofficerare finge åtnjuta ovan omförmäld pension å 300 kronor, varjämte förutvarande anslaget till pensionering av flottans reservbefäl hade uteslutits ur riksstaten — icke hade gjort något uttalande rörande fyllnadspension åt de dessförinnan antagna reservofficerarna. I sistberörda fråga hade dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet vid ärendets föredragning i statsrådet anført, att i avseende å de reservofficerare, för vilka inbetalning för beredande av livränta redan skett, pension icke skulle förekomma, dock att det borde ifrågasättas, huruvida icke i en framtid fyllnad i livräntan till 300 kronor borde beredas dem av statsmedel, en angelägenhet, som emellertid torde böra i varje särskilt fall avgöras. Marinförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Holmer finge, räknat från och med den 1 september 1918, under hans återstående livstid från förslagsanslaget till pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar utgå pension med ett årligt belopp av 108 kronor 88 öre.

Statskontoret har i utlåtande den 10 mars 1920 anført, att statskontoret, i likhet med marinförvaltningen, ansåge skäl föreligga att genom framställning till riksdagen utverka fyllnadspension åt Holmer till föreslaget belopp samt, vad beträffade de medel, som för ifrågavarande kostnad kunde anlitas, åberopat vad statskontoret anført i utlåtanden den 26 november 1919 och den 20 februari 1920 angående pension åt f. d. marinläkaren av 1:a graden i marinläkarkårens reserv C. A. Trana (jfr proposition nr 305/1920, sid. 3 och 7), däri statskontoret, bland annat, anført, i utlåtandet den 26 november 1919, att statskontoret ville ifrågasätta, huruvida icke medgivande borde av riksdagen utverkas därtill, att pensioneringskostnaden för Trana finge bestridas av anslag under femte huvudtiteln, exempelvis av förslagsanslaget till reservstat för marinen, samt i utlåtandet den 20 februari 1920, att statskontoret emellertid ej ville motsätta sig, att medel under riksstatens dåvarande tionde huvud-

titel härför toges i anspråk, vare sig detta kunde ske genom uppförande av ett särskilt för ändamålet avsett anslag eller riksdagens medgivande utverkades därtill, att kostnaderna finge utgå från anslaget till allmänna indragningsstaten.

I utlåtande den 11 maj 1920 har *direktionen över flottans pensionskassa* anfört, att *direktionen* på skäl, som *direktionen* åberopat i utlåtande den 6 februari 1920 angående pension åt bemälda Trana (jfr proposition 305/1920, sid. 6) icke ansåge det riktigt att från förslagsanslaget till pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar bestrida kostnaden för pensionering av marinens reserver, utan att för detta ändamål torde böra upptagas ett särskilt förslagsanslag.

Departements-
chefen.

På grund av vad i ärendet förekommit finner jag mig i likhet med myndigheterna böra tillstyrka, att framställning till riksdagen göres om beredande åt Holmer av fyllnadspension till belopp av 108 kronor 88 öre för år.

Med avseende å det anslag, från vilket pensioner till marinens reservpersonal böra utgå, erinrade statsrådet och chefen för sjöförvarsdepartementet i sitt anförande till statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden den 19 mars 1920, bilagt nyssnämnda proposition, att särskilda medel icke blivit anvisade för pensionering av marinens reservpersonal.

Tidigare hade — yttrade bemälda departementschef vidare — såvitt officerare i flottans reserv anginge, under femte huvudtiteln funnits uppfört ett anslag till pensionering av reservbefäl, men detta anslag hade vid 1898 års riksdag blivit uteslutet ur riksstaten, utan att i samband därmed eller sedermera frågan om pensionering av marinens reservpersonal blivit i anslagshänseende ordnad. Däremot vore under fjärde huvudtiteln upptaget ett ordinarie förslagsanslag till arméns personal över stat, varifrån kostnaderna för pensionering av motsvarande personal vid armén bestredes. Vid nu angivna förhållande och då pensionering av marinens reservpersonal icke kunde betraktas såsom en pensionering i vanlig bemärkelse, utan huvudsakligen avsåge att skapa reservtillgång på personal i händelse av behov, syntes det ligga närmast till hands, att för ändamålet uppfördes ett särskilt anslag under femte huvudtiteln. En sådan åtgärd kunde emellertid givetvis icke vidtagas vid 1920 års riksdag, helst erforderlig utredning rörande beloppet av ett sådant anslag icke föreläge och ett dylikt förfarande i allt fall knappast kunde anses lämpligt med hänsyn till den beslutade sammanslagningen av lantförsvars- och sjöförvarsdepartementen.

Departementschefen förordade i anledning härav, att för ändamålet tillsvidare anlätades förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, vilken framställning också vann Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall.

Även jag anser goda skäl tala för lämpligheten av att uppföra ett särskilt anslag för pensionering av marinens reservpersonal. Med hänsyn emellertid till det ringa antal dylika befattningshavare, vilkas pensionsfråga lär vara aktuell innevarande år — såvitt jag kunnat utröna, torde detta vara fallet allenast med, förutom Holmer, under nästa punkt i protokollet omnämnde f. d. marinläkaren Asklin — torde nämnda åtgärd knappast vara påkallad redan nu, utan synes mig lämpligen, i likhet med vad som under 1920 ägde rum i fråga om pension till f. d. marinläkaren Trana, riksdagens medgivande böra utverkas därtill, att förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten tillsvidare må tagas i anspråk för ändamålet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. löjtnanten i flottans reserv Johan Fredrik Holmer må från och med den 1 september 1918 räknat under sin återstående livstid uppbära en årlig fyllnadspension av 108 kronor 88 öre, att tillsvidare utgå från förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten.

2:o.

Förordningen den 28 november 1902 angående anställning och pensionering av läkare vid marinläkarkåren i flottans reserv innehåller i § 11 följande stadgande:

»Den, som, efter att hava minst tre år varit såsom läkare eller stipendiat anställd i flottans eller kustartilleriets stam, anställs i marinläkarkåren i flottans reserv och därefter fullgör de skyldigheter, som äro eller bliva stadgade för marinläkare i flottans reserv, äger, sedan han, efter att hava tillhört marinläkarkåren i flottans stam eller reserv eller kustartilleriet under sammanlagt minst 20 år, erhållit avsked samt uppnått en ålder av 55 år, komma i åtnjutande under sin återstående livstid av en årlig pension å 500 kronor.»

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har marinläkaren av 1:a graden i marinläkarkårens reserv Frans Victor Asklin, som under år 1920 upp-

Ang. pension
åt marinläka-
ren av 1:a
graden i ma-
rinläkarkå-
rens reserv.
F. O. Asklin.

nådde en ålder av 55 år, anhållit om avsked samt att komma i åtnjutande av den pension, vartill han kunde vara berättigad.

Med överlämnande av nämnda handling har *marinöverläkaren och chefen för marinläkarkåren* i skrivelse den 10 juni 1920 anført, att Asklin, som före 1920 års utgång uppnådde 55 års ålder, den 31 december 1920 vore berättigad att entledigas från sin anställning vid nämnda reserv, och har marinöverläkaren vidare meddelat, att Asklin enligt generalrullan över marinens läkare under tiden den 28 april 1897—28 juni 1910 eller 13 år 2 månader varit fast anställd, först vid flottans läkarstat, vilken med år 1903 uppgått i marinläkarkåren, och sedermera intill sistnämnda dag vid marinläkarkåren samt därefter oavbrutet i nämnda kårs reserv. Asklin syntes därför jämlikt bestämmelserna i § 11 av förenämnda förordning berättigad att från och med år 1921 under sin återstående livstid komma i åtnjutande av en årlig pension å 500 kronor.

Uti utlåtande den 10 december 1920 har *direktionen över flottans pensionskassa* åberopat sitt den 6 februari 1920 avgivna utlåtande angående pension åt f. d. marinläkaren av 1:a graden i marinläkarkårens reserv C. A. Trana (jfr proposition nr 305/1920, sid. 6) samt meddelat att, enär Asklin icke vore delägare i pensionskassan, han icke vore berättigad till pension genom kassan.

Marinförvaltningen har i utlåtande den 13 januari 1921, under åberopande av den utredning rörande pensionering av marinläkarkåren i flottans reserv, vilken meddelats till statsrådsprotokollet den 19 mars 1920, bilagt ovannämnda proposition nr 305/1920, hemställt, dels att Asklin måtte tillerkännas pension från och med den 1 januari 1921 i enlighet med bestämmelserna i § 11 av nämnda förordning den 28 november 1902, dels ock att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att kostnaden för pensionen finge tills vidare bestridas från förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten.

Uti utlåtande den 1 februari 1921 har *statskontoret* anført att, då här förevarande fall av pensionering vore alldeles liknande det, som föranlett framläggande till 1920 års riksdag av omförmälda proposition angående pension åt f. d. marinläkaren Trana, att tillsvidare utgå från förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, och vilken proposition av riksdagen bifallits (riksdagens skrivelse nr 329/1920, punkt 13), statskontoret finge tillstyrka, att i nu förevarande ärende avlättes framställning till riksdagen i överensstämmelse med marinförvaltningens hemställan.

Sedan Asklin förut denna dag erhållit avsked från sin anställning i marinläkarkårens reserv, torde han vara berättigad att från och med den 1 januari 1921 uppbära en årlig pension av 500 kronor. Departements-
chefen.

Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anført i fråga om bestridande av utgifter för pensionering av marinens reservpersonal samt med hänsyn till vad myndigheterna anført, får jag alltså hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. marinläkaren av 1:a graden i marinläkarkårens reserv Frans Victor Asklin må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 500 kronor, att tillsvidare utgå från förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten.

Vad departementschefen under punkterna 1:o—2:o här ovan hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnade, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Eric Baad-Heimer.